

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

המרכז לממשל וכלכלה
המכון הישראלי לדמוקרטיה

סקר עמדות הציבור בנושא

משבר האקלים

חלק ב

רתימת הציבור לפעולה – מיפוי חסמים והעדפות

כתיבה וניתוח ממצאי הסקר: דפנה אבירם-ניצן | הילה שואף-קולביץ

פברואר 2021

תוכן העניינים

3	עיקרי הממצאים
4	רקע ומתודולוגיה
5	פרק 1: התקנת פאנלים סולריים על גג הבית
8	פרק 2: התאמת הבית/בניין לתקן ירוק
11	פרק 3: הפחתת הנסיעה ברכב פרטי, מעבר לתחבורה ציבורית/מקיימת/רכב חשמלי
17	פרק 4: תפיסות ועמדות לגבי צדק ואי-שוויון
20	פרק 5: עמדות בנושאי סביבה ובחירות לכנסת

עיקרי הממצאים

התקנת פאנלים סולריים

- הסקר מציף את הצורך בהסברה והנגשת מידע לציבור, שכן כשליש מהמשיבים אינם מודעים כלל לכך שניתן להזיל את הוצאות החשמל ולהפחית זיהום אוויר באמצעות התקנת פאנל סולרי על הגג.
- 66% מהמשיבים מודעים ליתרונות שבהתקנת פאנלים סולריים על הגג, אולם רק 6% התקינו אותם בפועל.
- הגורמים העיקריים שסייעו לציבור להתקין פאנלים סולריים על גג הבית/הבניין הם: סיוע כספי/השתתפות במימון ההתקנה (51% מהמשיבים), הבנת היתרונות האישיים מההתקנה (37%) וסיוע לוגיסטי (26%).

שדרוג מבני מגורים לתקן ירוק

- הסקר מציף צורך משמעותי בהסברה גם בנוגע ליתרונות שבשדרוג מבני מגורים לתקן ירוק – כמחצית מהמשיבים (47%) אינם יודעים שניתן לחסוך בהוצאות החשמל ולהפחית זיהום אוויר באמצעות צעד זה.
- לעומתם, כמחצית (52%) מהמשיבים מודעים ליתרונות שבהתאמת הבית לתקן ירוק, אולם רק 9% מהם התאימו את ביתם לתקן ירוק בפועל.
- הגורמים העיקריים שסייעו לציבור לשדרג את הבית לתקן ירוק הם: סיוע כספי למימון המהלך (44%), פתיחת מסלול התחדשות עירונית לשדרוג כל הבניין יחד (35%), והבנת היתרונות האישיים ממהלך זה (27%).

הפחתת נסיעה ברכב פרטי ומעבר לרכב חשמלי

- 75% מהמשיבים נוהגים להתנייד ברכב פרטי, ושיעורם בקרב האוכלוסייה הערבית גבוה במיוחד (84%).
- שיפור תדירות התחבורה הציבורית (35%) ושיפור הנגישות של התחבורה הציבורית לאזורי המגורים והעבודה (31%) צוינו כגורמים המרכזיים שיגרמו למשיבים להפחית נסיעה ברכב פרטי בימי שגרה (לא בתקופת קורונה).
- הנכונות להפחתת השימוש ברכב פרטי נמוכה במיוחד בקרב הערבים, ו-42% מהם ציינו כי אף אחת מהאפשרויות לא תגרום להם להפחית בנסיעה ברכב הפרטי לעומת כ-23% בקרב היהודים שאינם חרדים.
- מנגד נמצאה נכונות גבוהה ביותר בקרב החרדים להפחית את השימוש ברכב פרטי.
- תמריצים כספיים חיוביים – מענק/הטבת מס עבור נסיעה (קילומטראז') נמוכה – צוינו כאמצעים אפקטיביים יותר בהפחתת הנסיעה ברכב פרטי לעומת תמריצים שליליים – כגון מס גודש או מס על צריכת דלקים מזהמים.

מעבר צודק

- רוב המשיבים (62%) סבורים כי יש לסייע לאוכלוסיות חלשות בהתקנת פאנלים סולריים, בשדרוג הבית לתקן ירוק ו/או ברכישת רכב חשמלי/רכב מזהם פחות באמצעות תמריצים כספיים וסיוע במימון, על מנת להבטיח שגם אוכלוסיות אלו יוכלו ליהנות מהתועלות של המעבר למשק דל פחמן, כגון חיסכון בהוצאות חשמל ודלק. רק 28% מהנשאלים סבורים שהתמריצים הכספיים צריכים להיות שווים לכולם.
- המשיבים מעדיפים שהכנסות המדינה ממס פחמן יופנו לאחת המטרות הבאות: הפחתת מע"מ (30%), השקעה ממשלתית בשיפור תשתיות התחבורה (30%) ומתן תמריצים למעבר הציבור לצריכת אנרגיות ירוקות (29%).

רקע ומתודולוגיה

סקר זה הוא סקר המשך ל"סקר עמדות הציבור בנושאי אקלים" שערכו החוקרות בנובמבר 2020. שני הסקרים בוצעו במטרה להבין טוב יותר את עמדות הציבור בישראל בנושאים סביבתיים ואת נכונות הציבור לפעול באופן אקטיבי למען הפחתת פליטות מזהמות ואף לשאת במחיר הכספי הנדרש לשם כך.

הסקרים בוצעו כחלק מפרויקט "ישראל 2050: כלכלה משגשגת בסביבה מקיימת", פרויקט רחב שמוביל המכון הישראלי לדמוקרטיה בשיתוף עם המשרד להגנת הסביבה וארבעה משרדי ממשלה נוספים (משרד הכלכלה, האנרגיה, התחבורה ומינהל התכנון). הפרויקט עוסק בהיערכות של המשק הישראלי להפחתת פליטות פחמן ובתוך כך ניסוח תוכנית אסטרטגית ויעדי מדיניות לשנת 2050 שישראל מחויבת להגיש לאו"ם עד סוף 2020.

סקרים אלו נערכו כחלק ממהלך שמוביל המכון הישראלי לדמוקרטיה, שמטרתו הבנת עומק של השפעות צעדי מדיניות להפחתת פליטות על החברה הישראלית על רבדיה, והצעדים הנדרשים כדי להבטיח מזעור של הפגיעה באוכלוסיות החלשות ומקסום השתתפותן בתועלות שייגזרו מהמהלך. התובנות המרכזיות מסקרים אלו ישולבו בידי צוות חוקרי המכון הישראלי לדמוקרטיה כפרק בדוח רחב שנכתב בימים אלו בנושא "מעבר צודק לכלכלה דלת פחמן בישראל", אשר יפורסם להתייחסות הציבור בחודשים הקרובים.

הסקר מבוסס על מדגם מייצג של האוכלוסייה הישראלית, אשר כלל סה"כ 765 משיבים. הסקר נערך באופן מקוון (546 משיבים) וטלפוני (219 משיבים) בתאריכים 5-9 בפברואר 2021. רואיינו בו 613 איש ואישה בשפה העברית ו-152 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית היא 3.54% ברמת ביטחון של 95% (יהודים 3.96%, ערבים 7.95%).

תודות וקרדיטים

עיבוד הנתונים: מרכז ויטרבי

עבודת השדה: חברת פאנלס פוליטיקס

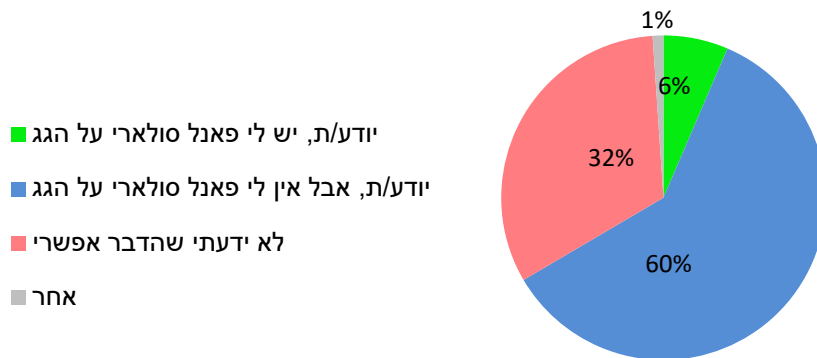
ניסוח השאלון: דפנה אבירם-ניצן, הילה שואף-קולביץ וארז סומר, בפקוח וליווי מקצועי של מרכז ויטרבי

פרק 1: התקנת פאנלים סולריים על גג הבית

פרק זה בחן את המודעות והנכונות של הציבור להוזלת הוצאות החשמל והפחתת זיהום האוויר באמצעות התקנת פאנלים סולריים על הגג.

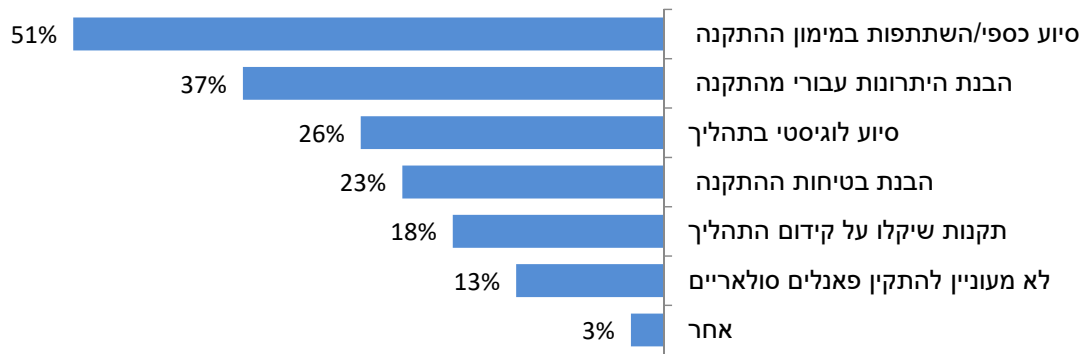
מהסקר עולה שכשני שלישים מהציבור (66%) יודעים שניתן להוזיל את הוצאות החשמל ולהפחית זיהום אוויר באמצעות התקנת פאנל סולרי על הגג, אולם רק ל-6% מהם יש פאנל סולרי על הגג. לעומתם, כמעט שליש מהציבור אינו יודע כלל שניתן להוזיל את הוצאות החשמל ולהפחית זיהום אוויר באמצעות התקנת פאנל סולרי על הגג. שיעור זה גבוה במיוחד בקרב משיבים חרדים (45%), לעומת 33% מהמשיבים הערבים ו-25% מהמשיבים היהודים הלא-חרדים.

האם ידעת שכיום ניתן להוזיל את הוצאות החשמל ולהפחית זיהום אוויר באמצעות התקנת פאנלים סולריים על הגג?
כלל המדגם

כאשר נשאלו המשיבים מהם הגורמים המרכזיים שיסייעו להם להתקין פאנלים סולריים על גג הבית/הבניין, הגורמים שקיבלו את התמיכה הרחבה ביותר היו **סיוע כספי או השתתפות במימון ההתקנה** (51% מהמשיבים), **הבנת היתרונות האישיים מן ההתקנה**, כגון החיסכון הכספי הצפוי בהוצאות האנרגיה (37% מהמשיבים) ו**סיוע לוגיסטי**, כגון רשימת אנשי מקצוע מוסמכים, נוסח חוזה מומלץ ותעריפי התקנה מומלצים (26% מהמשיבים).

מה יגרום לך להתקין פאנלים סולריים על גג הבית/דירה שבבעלותך?*
כלל המדגם

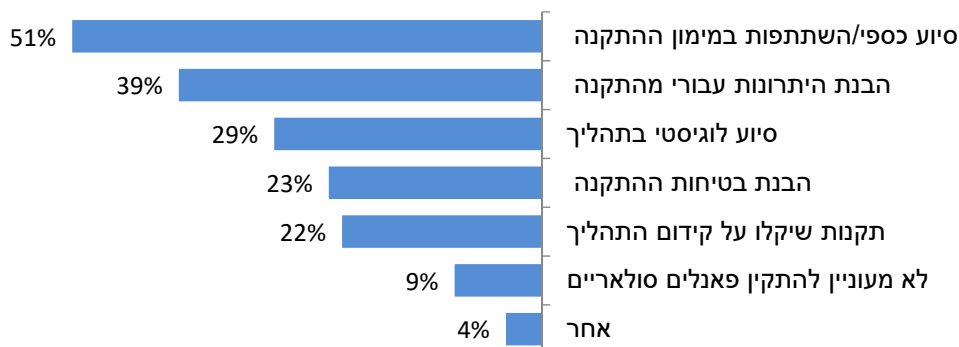
לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין המשיבים בעלי דירה/בית (שהם 71% אחוזים מהמשיבים)** לבין משיבים שאינם בעלי דירה/בית וגרים בשכירות או בהסדר אחר (שהם 29% אחוזים מהמשיבים).

כל קבוצות האוכלוסייה (יהודים לא-חרדים, חרדים וערבים) מייחסות חשיבות רבה לסיוע כספי במימון ההתקנה (51% בקרב היהודים לא חרדים, 50% בקרב חרדים ו-48% בקרב ערבים). ואולם להבנת היתרונות של ההתקנה רק 16% מהחרדים מייחסים חשיבות, לעומת שיעור ניכר מהיהודים הלא-חרדים והערבים (39% ו-30% ציינו גורם זה, בהתאמה). 29% מהמשיבים היהודים שאינם חרדים רואים ערך בסיוע לוגיסטי בתהליך, לעומת רק 19% מהחרדים ו-14% מהערבים.

נמצא שיעור גבוה יחסית של משיבים ערבים (20%) אשר ציינו כי הם אינם מעוניינים להתקין פאנלים סולריים על גג ביתם, ואף אחת מהאפשרויות שהוצגו לא תשנה את עמדתם זו. לעומתם, רק 9% מהמשיבים היהודים שאינם חרדים ו-2% מהמשיבים החרדים בחרו באפשרות זו. שיעור המציינים כי אינם מעוניינים להתקין פאנלים סולריים נמצא גבוה גם בקרב בעלי הכנסות נמוכות בכלל המדגם.

מה יגרום לך להתקין פאנלים סולריים על גג הבית/דירה?*

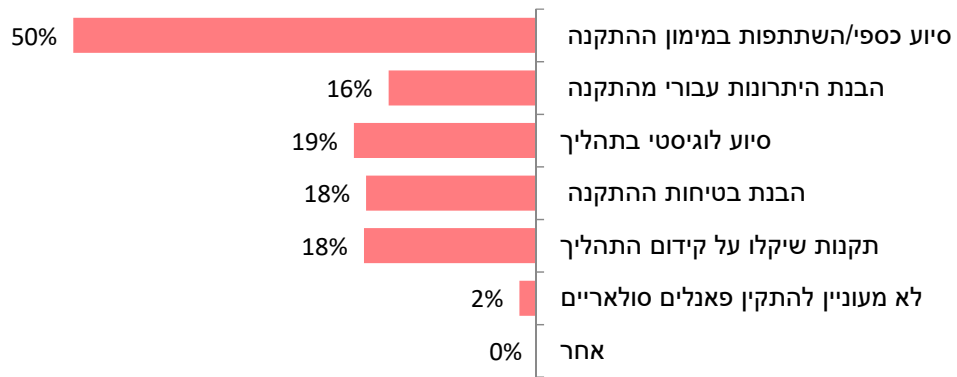
יהודים לא חרדים

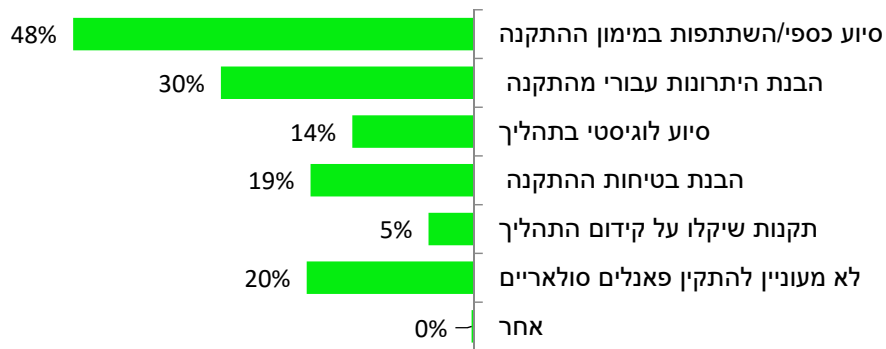
** שיעור המתגוררים בדירה/בית בבעלותם בכלל האוכלוסייה בישראל עמד על 66.5% ב-2018 על פי סקר הוצאות משק הבית של הלמ"ס 2018.

* שיעור התמיכה חושב מתוך סך המשיבים בכל קבוצה. למשיבים ניתנה אפשרות לבחור בשני גורמים מרכזיים, על כן שיעורי התמיכה מסתכמים ליותר מ-100%.

חרדים

ערבים

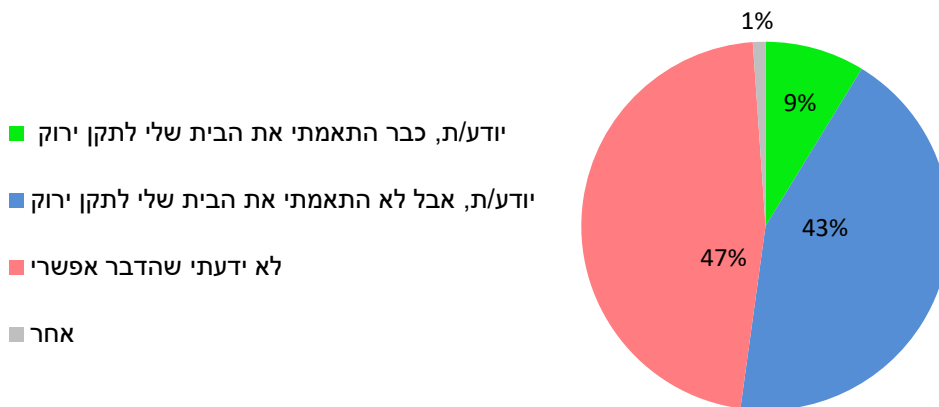
מלבד המצוין לעיל לא נמצאו הבדלים משמעותיים בהעדפות המשיבים בפילוח לפי גיל, הכנסה ומחוז מגורים.

פרק 2: התאמת הבית/בניין לתקן ירוק

פרק זה בחן את מודעות הציבור ונכונותו לחסוך בהוצאות החשמל ובתוך כך גם לתרום להפחתת זיהום האוויר באמצעות התאמת הבית לתקן ירוק – למשל על ידי שיפור בידוד הקירות והפתחים, הגדלת שטח החלונות לתאורה טבעית ולאורור טוב יותר של החללים.

למרות שיותר ממחצית (52%) מהציבור מודעים לכך שניתן לחסוך בהוצאות החשמל באמצעות התאמת הבית לתקן ירוק, רק 9% ציינו כי התאימו את ביתם/דירתם לתקן ירוק, ורובם (43%) לא עשו זאת. בנוסף, מהסקר עולה שישנה בעיית הסברה בהקשר זה, שכן קרוב למחצית מהציבור (47%) אינו מודע כלל לכך שניתן לחסוך בהוצאות החשמל באמצעות התאמת הבית לתקן ירוק.

האם ידעת שניתן לחסוך בהוצאות החשמל ולתרום להפחתת זיהום האוויר באמצעות התאמת הבית שלך לתקן ירוק?
כלל המדגם

המודעות לאפשרות של חיסכון בהוצאות החשמל באמצעות התאמת הבית לתקן ירוק בולטת במיוחד בקרב היהודים הלא-חרדים – יותר ממחציתם (55%) מודעים לכך – לעומתם, נמצאה מודעות נמוכה יחסית ביתר הקבוצות: 42% מהחרדים ו-45% מהערבים מודעים לאפשרות.

מה יגרום לך להתאים לתקן ירוק את הבית/הדירה שבבעלותך?*
כלל המדגם

* שיעור התמיכה חושב מתוך סך המשיבים בכל קבוצה. למשיבים ניתנה אפשרות לבחור בשני גורמים מרכזיים, על כן שיעורי התמיכה מסתכמים ליותר מ-100%.

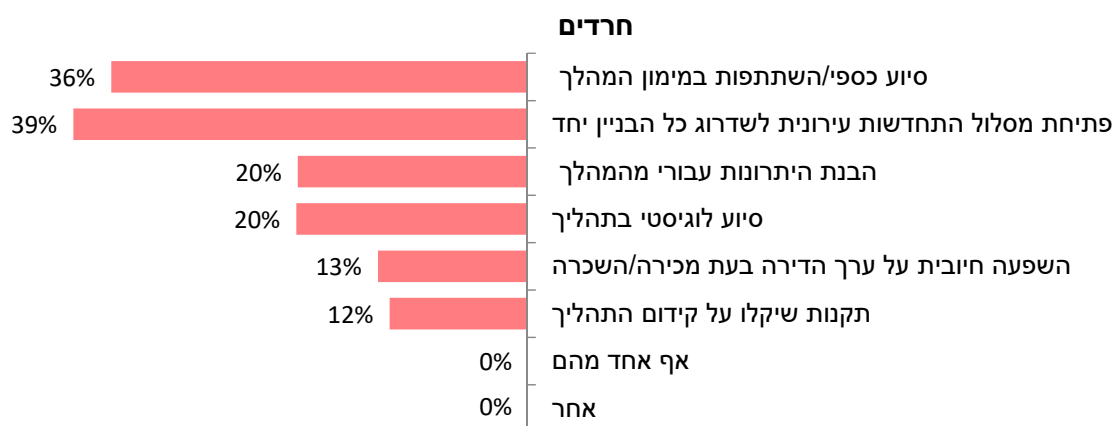
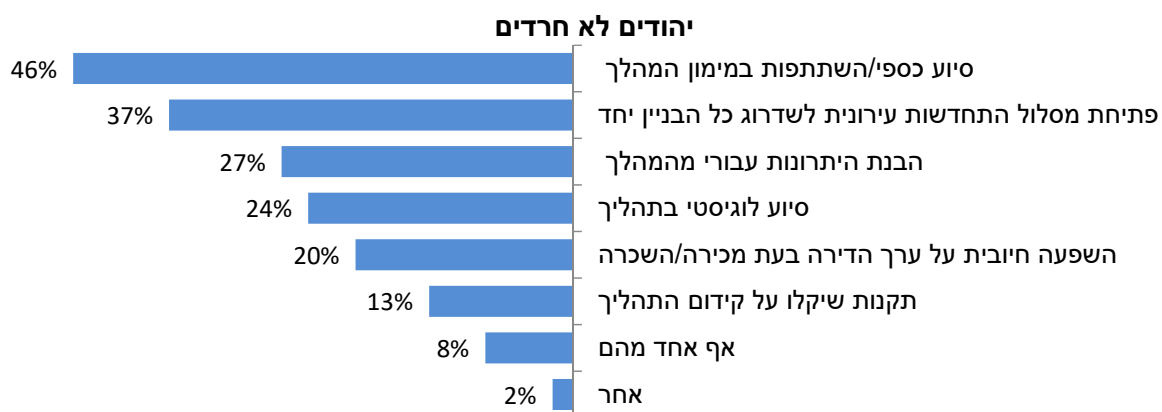
כאשר המשיבים נשאלו מהם שני הגורמים העיקריים שיביאו אותם להתאים לתקן ירוק את הדירה/בית, 44% מהם טענו כי **סיוע כספי למימון הסבת ביתם לתקן ירוק** יהיה גורם מכריע בהחלטתם. 35% מהמשיבים תמכו ב**פתיחת מסלול התחדשות עירונית לשדרוג כל הבניין יחד** (בכלל זה תמריץ כלכלי בצורת הגדלת זכויות בנייה, למשל, בדומה לנעשה כיום בתמ"א 38 בעבור חיזוק בניינים מפני רעידות אדמה). 27% מהמשיבים מעוניינים בהבנת ה**יתרונות עבורם ממהלך זה**. לא נמצאה שונות ברורה בתשובות בין בעלי בית/דירה לבין מי שאינם בעלי דירה/בית, אלא גרים בשכירות או בהסדר אחר.

בפילוח על פי קבוצות אוכלוסייה, יהודים לא-חרדים ייחסו לסיוע הכספי במימון המהלך משקל רב יותר (46%, לעומת 36%-ו-38% בקרב חרדים וערבים, בהתאמה).

המשיבים היהודים מייחסים לפתיחת מסלול להתחדשות עירונית עבור כל הבניין חשיבות גבוהה (39% בקרב החרדים ו-37% בקרב היהודים שאינם חרדים), יחסית למשיבים ערבים (25%).

משיבים ערבים ויהודים לא-חרדים נותנים משקל גבוה גם להסברה לצורך הבנת היתרונות עבורם ממהלך (29%-ו-27% בהתאמה), לעומת משיבים חרדים (20%).

מה יגרום לך להתאים לתקן ירוק את הבית/הדירה שבבעלותך?*

* שיעור התמיכה חושב מתוך סך המשיבים בכל קבוצה. למשיבים ניתנה אפשרות לבחור בשני גורמים מרכזיים, על כן שיעורי התמיכה מסתכמים ליותר מ-100%.

ערבים

כמו בהתקנת פאנלים סולריים, גם בהתאמת הבית לתקן ירוק שיעור משמעותי יחסית מהמשיבים הערבים סבורים כי אף אחת מן האפשרויות לא תגרום לו לשדרג את הבית לתקן ירוק (33%), לעומת 8% מהמשיבים היהודים הלא-חרדים, ואף לא אחד בקרב החרדים. גם בקרב בעלי ההכנסות הנמוכות נמצא שיעור גבוה של משיבים אשר ציינו כי אף אחת מן האפשרויות לא תגרום להם לשדרג את הבית לתקן ירוק.

מלבד המצוין לעיל לא נמצאו הבדלים משמעותיים בהעדפות המשיבים בפילוח לפי גיל, הכנסה ומחוז מגורים.

פרק 3: הפחתת הנסיעה ברכב פרטי, מעבר לתחבורה ציבורית/מקיימת/רכב חשמלי

לא מפתיע לגלות שרוב הציבור מתנייד באמצעות רכבים פרטיים: 75% מהמשיבים לסקר נוהגים להתנייד ברכב פרטי, מרביתם (60%) מתניידים באמצעות הרכב הפרטי שבבעלותם, כ-7% ברכב הליסינג שברשותם וכ-8% ברכב שבבעלות בן משפחה.

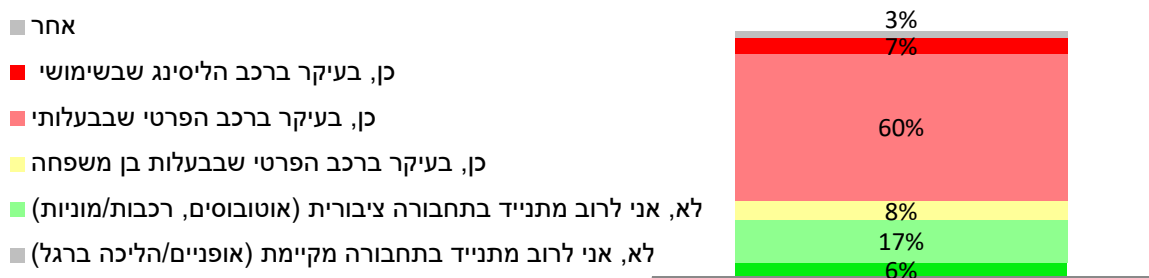
רק 23% מתניידים שלא באמצעות רכב פרטי, מהם 17% מתניידים באמצעות תחבורה ציבורית (אוטובוסים/רכבות) ורק 6% באמצעות תחבורה מקיימת (אופניים/קורקינט/הליכה ברגל).

בקרב האוכלוסייה החרדית שיעור המתניידים ברכב פרטי נמוך יחסית לשאר האוכלוסייה ועומד על 48%, בעוד שיעור המתניידים בתחבורה ציבורית גבוה ועומד על כ-41% מהמשיבים החרדים. מנגד, שיעור המתניידים ברכב פרטי בקרב האוכלוסייה הערבית גבוה יותר משיעורם בשאר האוכלוסייה ועומד על 84%.

קבוצת המתניידים ברכב פרטי כוללת יותר משיבים ממשקי בית בעלי הכנסות גבוהות, ובקרב קבוצה זו ההכנסה החציונית למשק בית נמצאת בטווח שבין 10,000 ש"ח ל-15,000 ש"ח, לעומת הכנסה חציונית של 5,000–10,000 ש"ח בקרב קבוצת המשיבים שלרוב אינם מתניידים ברכב פרטי.

המתניידים לרוב ברכב פרטי הם גם ברובם מבוגרים יותר ממי שמתניידים בתחבורה ציבורית או בתחבורה מקיימת. הגיל החציוני של המתניידים לרוב ברכב פרטי הוא 35–44, בעוד הגיל החציוני של המתניידים בתחבורה ציבורית או מקיימת הוא 25–34.

בימי שגרה (שלא בתקופת הקורונה) האם נהגת להתנייד בעיקר ברכב פרטי? כלל המדגם

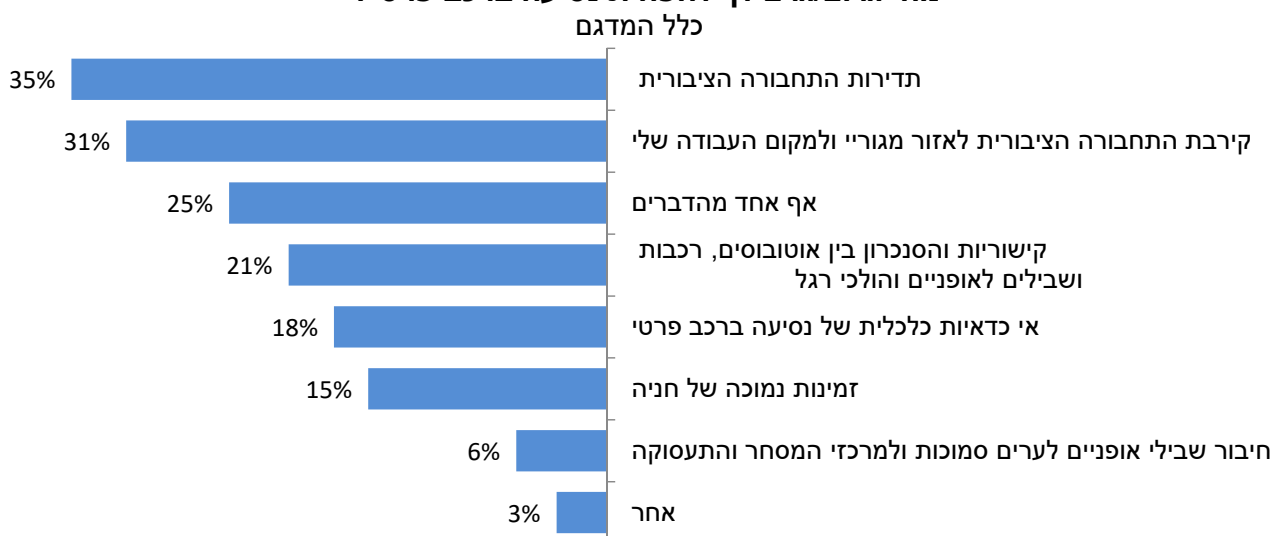
כאשר נשאלו המשיבים מה יגרום להם להפחית נסיעה ברכב פרטי בימי שגרה (לא בתקופת קורונה), נמצאו שני גורמים מרכזיים: 35% ציינו את שיפור תדירות התחבורה הציבורית ו-31% ציינו את שיפור הנגישות של התחבורה הציבורית (שיפור קרבת התחבורה הציבורית לאזור מגוריי ולמקום העבודה שלי).

כרבע מהמשיבים ציינו כי אף אחת מהאפשרויות לא תגרום להם להפחית נסיעה ברכב פרטי.

גם משיבים אשר ציינו כי הם מרבים להתנייד באמצעות הרכב הפרטי הראו תמיכה רחבה יותר בשני הגורמים המובילים לעיל: 41% תמכו בשיפור תדירות התחבורה ו-36% תמכו בשיפור הנגישות שלה לאזור המגורים של המשיב ולעבודתו. 23% ציינו את שיפור הקישוריות והסנכרון בין אוטובוסים, רכבות ושבילים לאופניים והולכי רגל כגורם שיעודד אותם להפחית נסיעה ברכב הפרטי. בנוסף, נראה כי בעבור קבוצה זו, שהיא כאמור 75% מהמשיבים, ההעדפה לנסיעה ברכב פרטי אינה נובעת בעיקרה משיקולים כלכליים, שכן רק 12% מהם ציינו כי פגיעה בכדאיות הכלכלית של נסיעה ברכב פרטי תגרום להם להפחית נסיעה באמצעי זה.

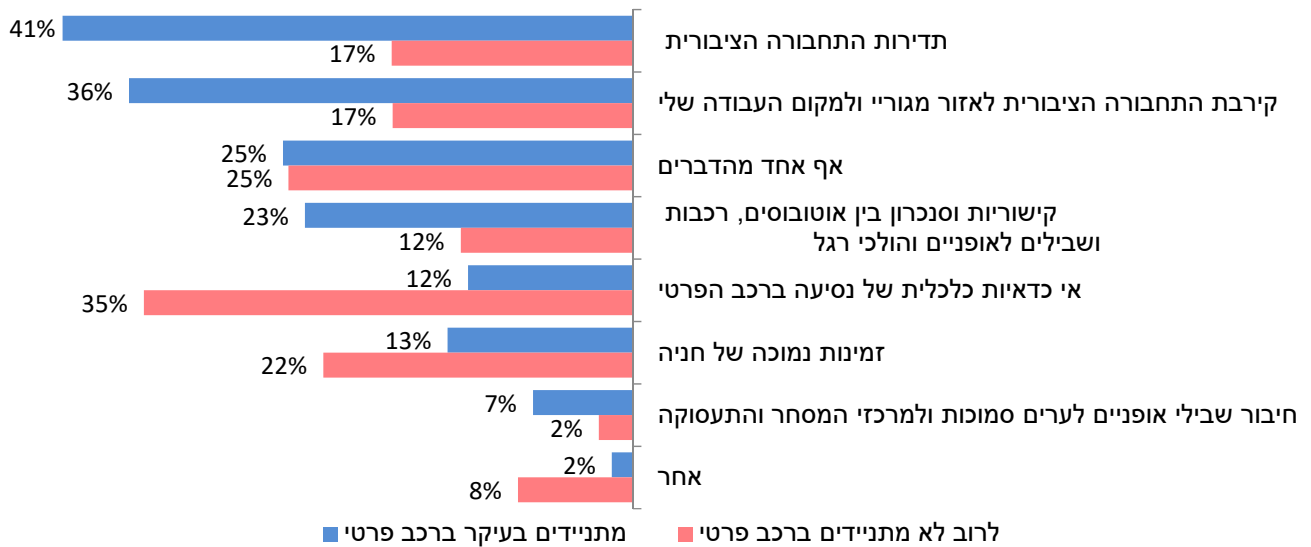
ואולם כשנשאלו המשיבים שאינם מתניידים באמצעות רכב פרטי מה גרם להם לוותר/להפחית את הנסיעה ברכב פרטי, נמצא שיעור גבוה יחסית (35%) שציינו את האי-כדאיות הכלכלית של הנסיעה ברכב פרטי כגורם שהשפיע, והחשיבות שהעניקו לגורמים אחרים, כגון תדירות ונגישות תחבורה ציבורית, הייתה נמוכה באופן ניכר.

מה יגרום/גורם לך להפחית נסיעה ברכב פרטי?*

* שיעור התמיכה חושב מתוך סך המשיבים בכל קבוצה. למשיבים ניתנה אפשרות לבחור בשני גורמים מרכזיים, על כן שיעורי התמיכה מסתכמים ליותר מ-100%.

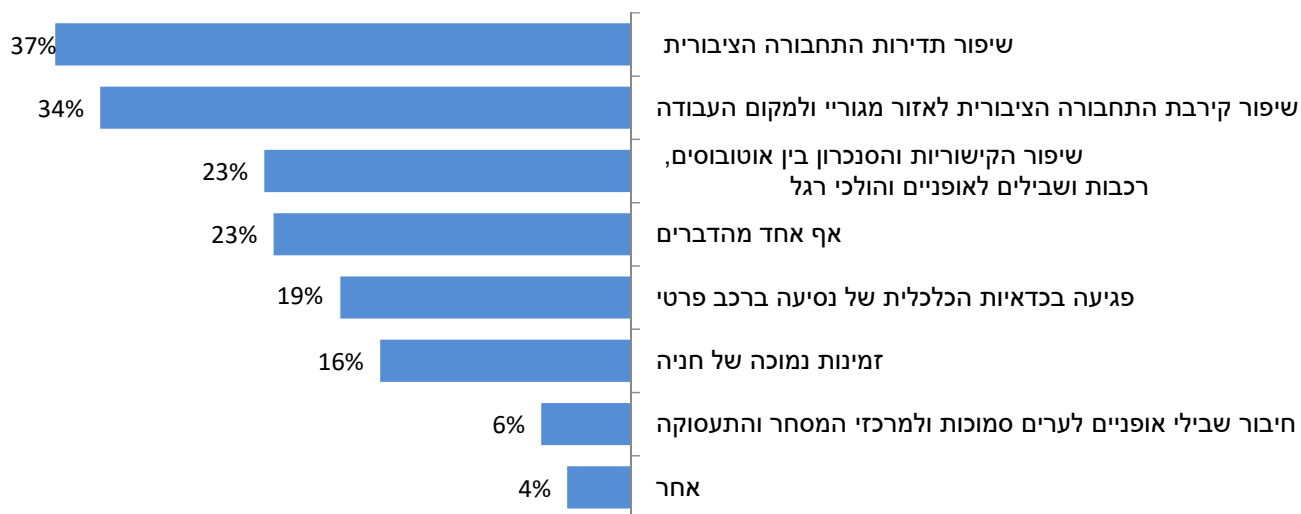
מה גרם/יגרום לך לוותר/להפחית נסיעה ברכב פרטי*?
 לפי הרגלי התניידות (עם רכב פרטי/ללא רכב פרטי)

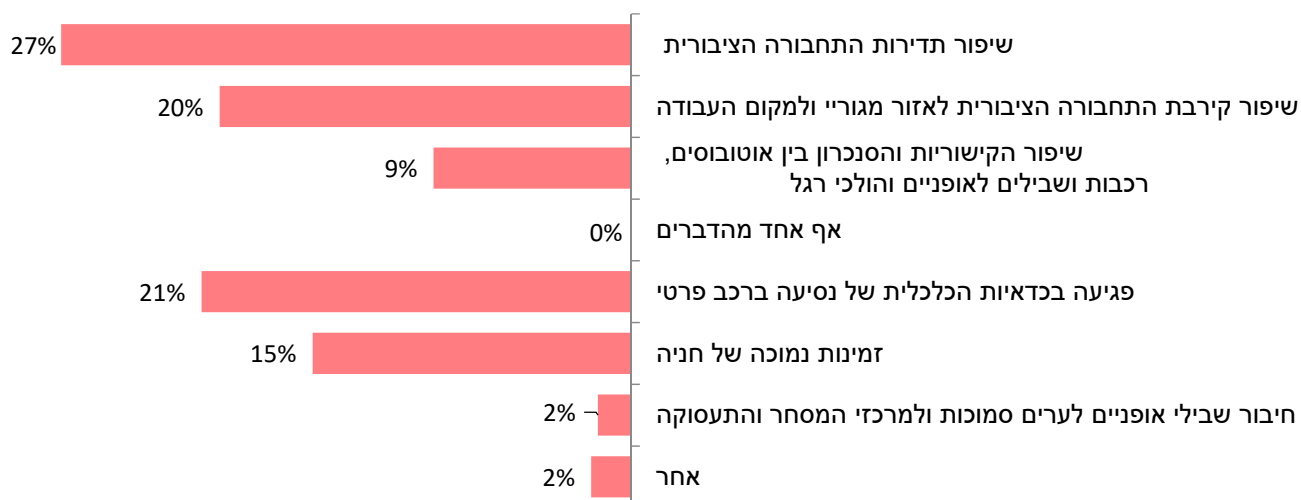
בפילוח לפי קבוצות אוכלוסייה, ניכר שהנכונות להפחתת השימוש ברכב פרטי נמוכה במיוחד בקרב משיבים ערבים, וגבוהה במיוחד בקרב משיבים חרדים. כך, 42% מהערבים מצהירים כי אף אחת מהאפשרויות לא תגרום להם להפחית בנסיעה ברכב פרטי, לעומת 0% מהמשיבים החרדים, ו-23% מהמשיבים היהודים שאינם חרדים. עם זאת, שיפור התדירות וקרבת התחבורה הציבורית למקום המגורים מדורגות בעדיפות גבוהה בשלוש הקבוצות גם יחד, בכלל זה בקרב המשיבים הערבים, בעוד פגיעה בכדאיות הכלכלית של שימוש ברכב פרטי תגרום רק למעט מהמשיבים הערבים להפחית נסיעה באמצעי זה (13%), לעומת 21% מהחרדים ו-19% מהיהודים שאינם חרדים. מכך ניתן להסיק כי המניע לשימוש הגבוה ברכב הפרטי בחברה הערבית קשור קשר הדוק להיצע תשתיות התחבורה הציבורית בקרבת ריכוזי אוכלוסייה זו.

מה יגרום/גרום לך להפחית נסיעה ברכב פרטי*?

יהודים לא חרדים

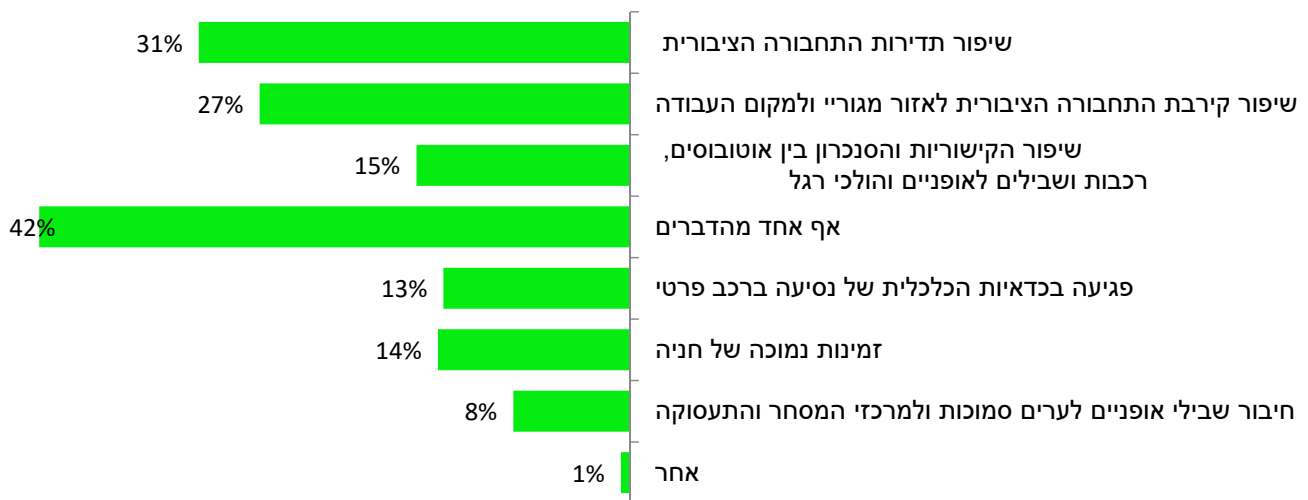

חרדים

* שיעור התמיכה חושב מתוך סך המשיבים בכל קבוצה. למשיבים ניתנה אפשרות לבחור בשני גורמים מרכזיים, על כן שיעורי התמיכה מסתכמים ליותר מ-100%.

ערבים

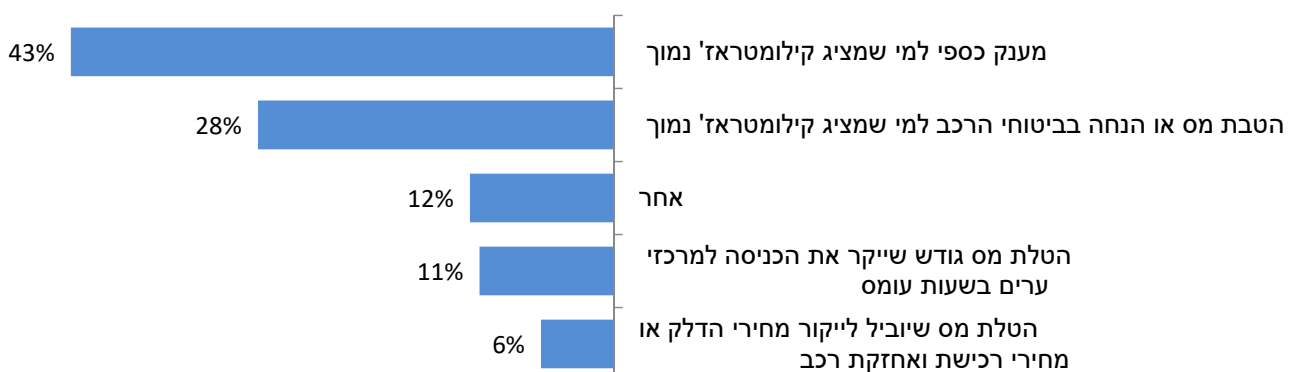
התמיכה בשיפור התדירות וקירבת התחבורה הציבורית כגורמים להפחתת השימוש ברכב הפרטי עולה עם הכנסת משק הבית, ובקרב משקי בית בעלי הכנסה של מתחת ל-5,000 ש"ח 19% ו-20% (בהתאמה) תומכים בשיפור תדירות התחבורה הציבורית ושיפור קרבתה. לעומתם, בקרב משקי בית בעלי הכנסות של מעל 15,000 ש"ח שיעור זה הוא מעל 40%.

פגיעה בכדאיות הכלכלית של שימוש ברכב הפרטי היא גורם דומיננטי יותר בקרב צעירים. כך, 28% מבני 18–24 סבורים כי פגיעה בכדאיות הכלכלית היא אשר תביא, או הביאה, אותם להפחית את השימוש ברכב הפרטי. לעומתם רק 9% מבני 65 ומעלה מצביעים על גורם זה כדומיננטי.

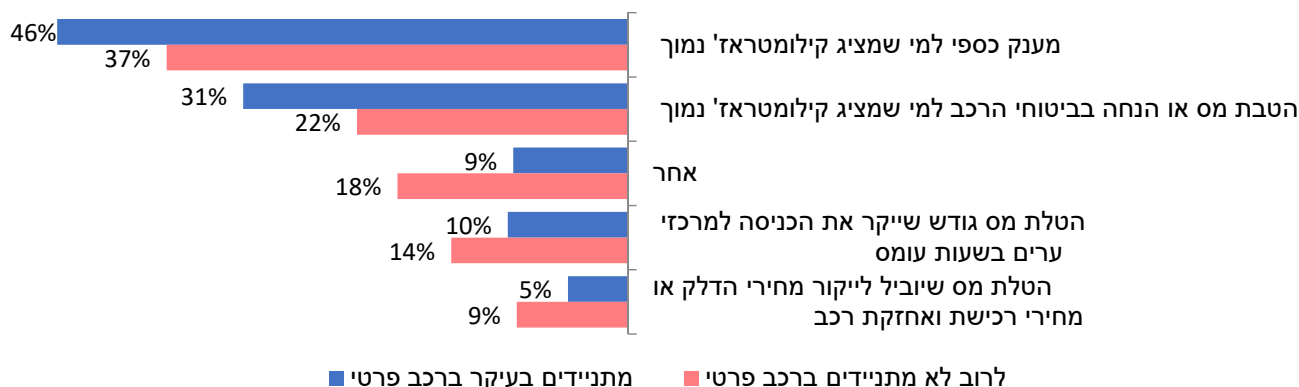
כשנשאלו המשיבים מהו התמריץ הכספי המרכזי שיגרום להם להפחית את הנסיעה ברכב פרטי בימי שגרה, נמצא שהתמריצים החיוביים, שמתואמים עם הנסועה (קילומטראז') בפועל, יפעלו לתפיסתם כתמריץ אפקטיבי להפחתת הנסיעה ברכב הפרטי: 43% ציינו כי מענק כספי למי שמציג נסועה נמוכה יגרום להם להפחית נסיעה ברכב פרטי, וכ-28% ציינו הטבת מס או הנחה בביטוחי הרכב למי שמציג נסועה נמוכה.

מנגד, התמריצים השליליים לא נמצאו כמעודדים הפחתה בנסיעה ברכב פרטי בקרב רוב המשיבים: רק 11% סימנו את הטלת מס גודש שייקר את הכניסה למרכזי ערים בשעות עומס, ורק 6% את הטלת מס שיוביל לייקור מחירי הדלק או מחירי הרכישה והאחזקה של רכב – כגורמים שיעודדו הפחתה בנסיעה ברכב פרטי.

מה התמריץ הכספי המרכזי שיגרום לך להפחית נסיעה ברכב פרטי? כלל המדגם

מה התמריץ הכספי המרכזי שיגרום לך להפחית נסיעה ברכב הפרטי? לפי הרגלי התניידות (עם רכב פרטי/ללא רכב פרטי)

משיבים המתניידים בעיקר ברכב פרטי יותר בתמריצים חיוביים, ותמיכה נמוכה יותר בתמריצים שליליים, לעומת משיבים אשר לרוב אינם מתניידים ברכב פרטי.

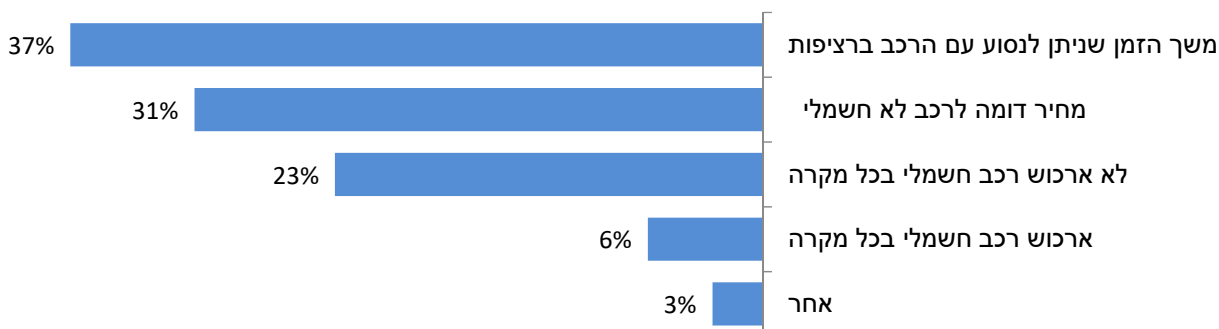
בפילוח לפי קבוצות אוכלוסייה ניכר כי שלוש הקבוצות מעדיפות באופן משמעותי תמריצים חיוביים על פני תמריצים שליליים להפחתת הנסיעה ברכב פרטי (75% מהיהודים שאינם חרדים, 62% מהחרדים ו-67% מהערבים). עם זאת, נראתה תמיכה יחסית גבוהה (21%) של משיבים ערבים בהטלת מס אשר יוביל להתייקרות מחירי הדלק ורכישה ואחזקה של רכב (מס פחמן) כאמצעי שיגרום להם להפחית נסיעה ברכב הפרטי (לעומת 8% מהיהודים שאינם חרדים ו-9% מהחרדים).

על רקע המגמה העולמית של מעבר לרכבים חשמליים אשר מזהמים פחות (בעיקר בהינתן שהחשמל מופק מאנרגיות נקיות יותר כמו אנרגיית השמש), המשיבים לסקר נשאלו מה הדבר המרכזי שיגרום להם לרכוש רכב חשמלי אם/כאשר בכוונתם יהיה לרכוש רכב.

כ-37% ציינו כתנאי לרכישת רכב חשמלי את משך הזמן שניתן לנסוע ברכב ברציפות: מהם כ-25% מהמשיבים ציינו כתנאי את הצורך בפרישה גבוהה של עמדות הטענה חשמלית, וכ-13% ציינו כתנאי את הדרישה שהסוללה תספיק לפחות לשלוש שעות נהיגה רצופה. בנוסף, 31% מהמשיבים ציינו כי התנאי לרכישת רכב חשמלי מבחינתם הוא שמחירו יהיה דומה לרכב רגיל (לא חשמלי).

כ-23% ציינו כי לא ירכשו רכב חשמלי בכל מקרה, או שהדבר אינו רלוונטי עבורם (שיעור זה גבוה במיוחד בקרב האוכלוסייה הערבית ועומד על 33%). רק 6% מכלל המשיבים למדגם ציינו שירכשו רכב חשמלי בכל מקרה (קבוצה זו כוללת בעיקרה בעלי הכנסה בינונית-גבוהה).

אם היית מתכנן לרכוש רכב, מה הדבר המרכזי שיגרום לך לרכוש רכב חשמלי? כלל המדגם

פרק 4: תפיסות ועמדות לגבי צדק ואי-שוויון

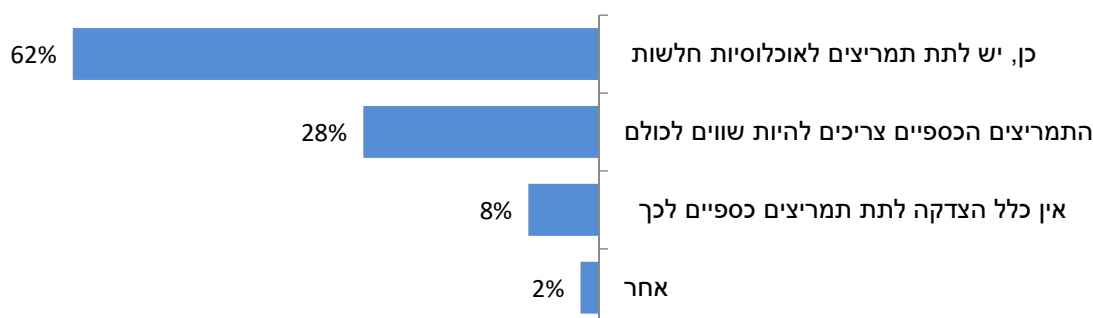
סיוע לאוכלוסיות חלשות לעבור לצריכה דלת פחמן

רוב המשיבים לסקר (62%) סבורים כי יש לסייע לאוכלוסיות חלשות בהתקנת פאנלים סולריים, שדרוג הבית לתקן ירוק ו/או רכישת רכב חשמלי/ רכב פחות מזהם באמצעות תמריצים כספיים וסיוע במימון. כל זאת על מנת להבטיח את הכללתן של אוכלוסיות אלו בתועלות ממעבר למשק דל פחמן, כך שיהנו מחיסכון בהוצאות החשמל והדלק.

רק 28% מהנשאלים סבורים שהתמריצים הכספיים צריכים להיות שווים לכולם, ומיעוט מהמשיבים (8%) סבורים שאין הצדקה כלל לתת תמריצים כספיים לכך. לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין העדפותיהם של משיבים מקבוצות אוכלוסייה שונות (יהודים לא-חרדים, חרדים וערבים).

משיבים ממשקי בית ממעמד הביניים (בעלי הכנסות של 10,000–25,000 ש"ח) הראו תמיכה גבוהה יותר בסיוע לאוכלוסיות חלשות להתייעל אנרגטית (67%), לעומת 50% מבעלי הכנסות מעל 25,000 ש"ח, ו-58% מבעלי הכנסות מתחת ל-10,000 ש"ח.

האם יש לתת תמריצים כספיים לאוכלוסיות חלשות כדי לסייע להן להשקיע בפאנלים סולריים/תקן ירוק/רכב חשמלי, על מנת שיהנו מחסכון בהוצאות חשמל ודלק? כלל המדגם

שימושים מועדפים בהכנסות ממס פחמן

המשיבים לסקר נשאלו לאן לדעתם יש להפנות את הכנסות המדינה ממס, במקרה שיוטל מס על צריכת דלקים מזהמים (לתחבורה, חשמל, חימום ובישול), המכונה גם "מס פחמן".

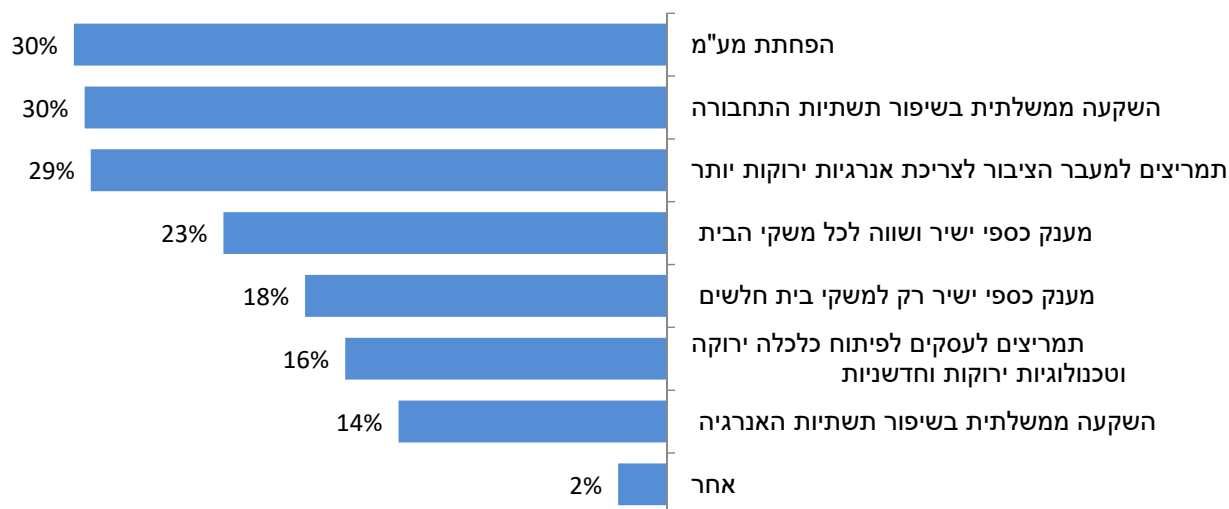
המשיבים לסקר מעדיפים שהכנסות ממס פחמן יופנו לאחת משלוש המטרות הבאות:

הפחתת המע"מ (30% תמיכה), השקעה ממשלתית בשיפור תשתיות התחבורה (30% תמיכה) ומתן תמריצים למעבר הציבור לצריכת אנרגיות ירוקות יותר, כגון סיוע במימון התקנת פאנלים סולריים, שדרוג מבני מגורים לתקן ירוק ומעבר לרכבים חשמליים ו/או ירוקים יותר (29% תמיכה).

שיעור נמוך יחסית תומכים בחלוקת כספי המיסים שייגבו בצורה של מענק כספי ישיר ושווה לכל משקי הבית (רק 23% בעד מהלך שכזה) ועוד פחות תומכים בחלוקת ההכנסות ממס כמענק ישיר רק למשקי הבית החלשים (18%).

הפניית ההכנסות ממס פחמן לטובת מתן תמריצים לעסקים לפיתוח כלכלה ירוקה וטכנולוגיות ירוקות וחדשניות או להשקעה ממשלתית בשיפור תשתיות האנרגיה קיבלו את התיעדוף הנמוך ביותר של הציבור (רק 16% ו-14%, בהתאמה, תומכים בכך).

אם יוטל מס על צריכת דלקים מזהמים, מהן המטרות המרכזיות אליהן יש להעביר את ההכנסות?*
כלל המדגם

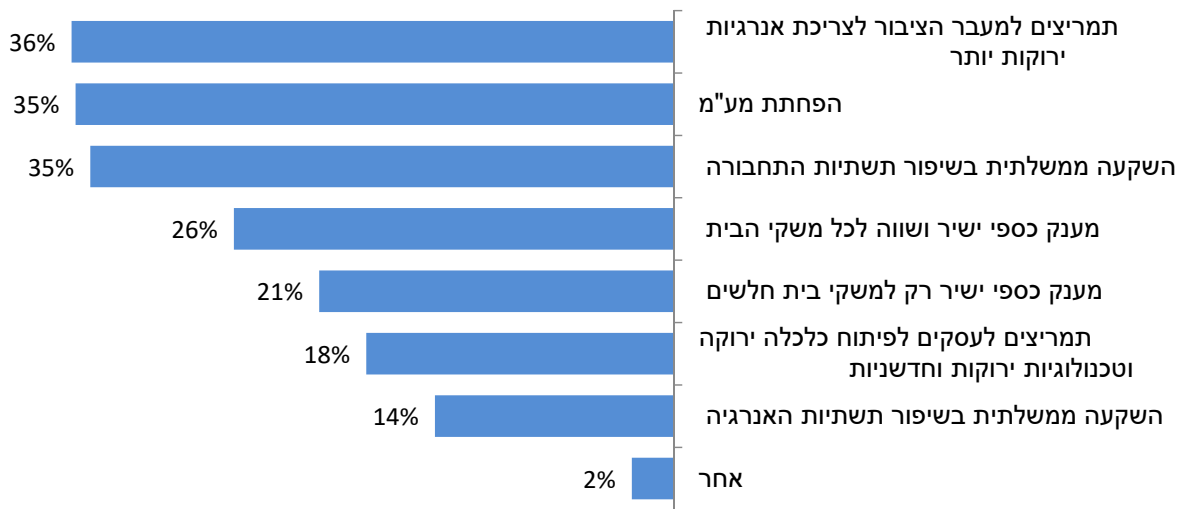

בפילוח לפי קבוצות אוכלוסייה נראה כי שלוש המטרות אשר קיבלו את מרבית התמיכה של המשיבים בכלל המדגם נותרות דומיננטיות גם בקרב משיבים יהודים לא-חרדים וחרדים. מתוך שלוש המטרות, השיעור הגדול ביותר של יהודים לא-חרדים תומך בהפניית ההכנסות ממס פחמן לסיוע במעבר הציבור לצריכת אנרגיות ירוקות יותר (36%), והשיעור הגדול ביותר של המשיבים החרדים תומך בהפניית ההכנסות להשקעה ממשלתית בשיפור תשתיות התחבורה (28%). בקרב משיבים ערבים כל שבע האפשרויות קיבלו תמיכה דומה, אבל התמיכה בהפניית ההכנסות ממס פחמן להפחתת מע"מ קיבלה תמיכה מעט גבוהה יותר (16%), לעומת תמיכה של 10%–13% בשש האפשרויות האחרות.***

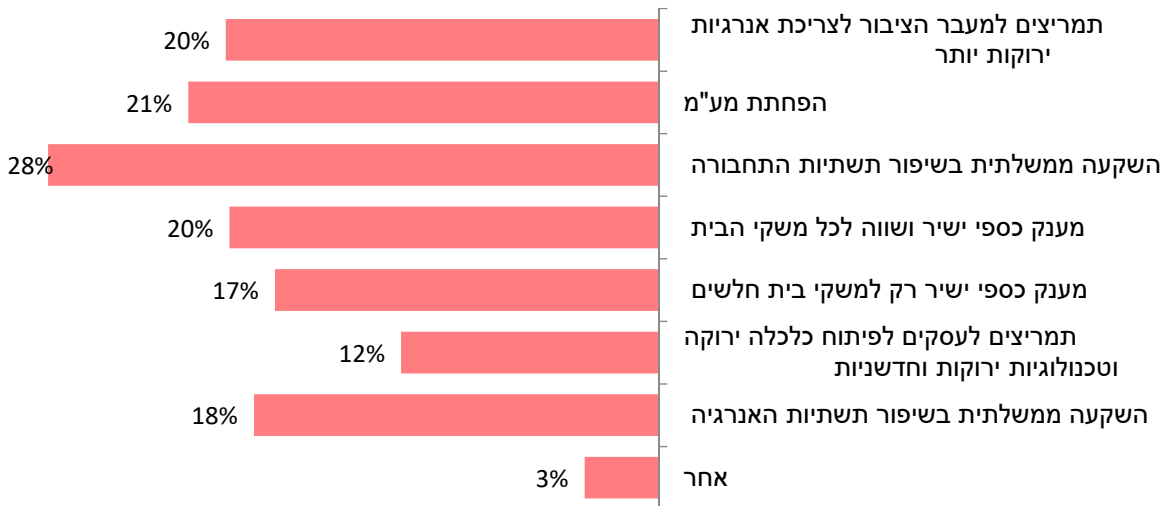
* שיעור התמיכה חושב מתוך סך המשיבים בכל קבוצה. למשיבים ניתנה אפשרות לבחור בשני גורמים מרכזיים, על כן שיעורי התמיכה מסתכמים ליותר מ-100%.
*** יש לציין כי המשיבים הערבים נטו פחות לענות על שאלה זו, ועל כן גם שיעורי התמיכה מסתכמים לפחות מ-100%.

אם יוטל מס על צריכת דלקים מזהמים, מהן המטרות המרכזיות אליהן יש להעביר את ההכנסות?*

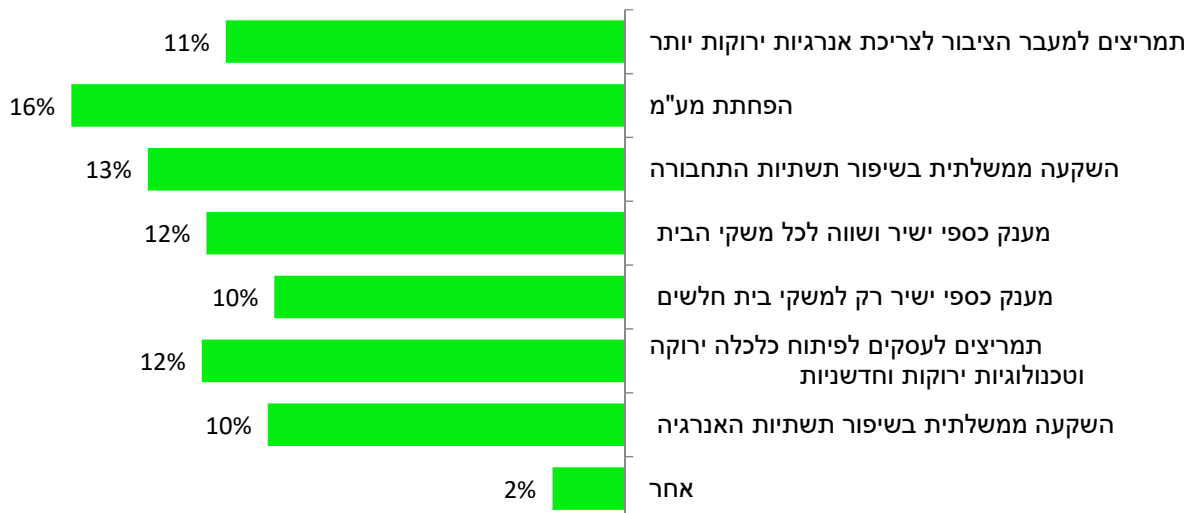
יהודים לא חרדים

חרדים

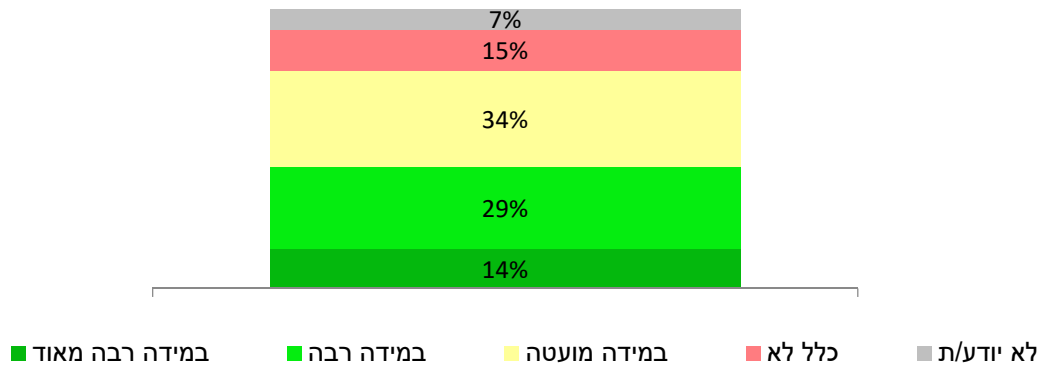
ערבים

פרק 5: עמדות בנושאי סביבה ובחירות לכנסת

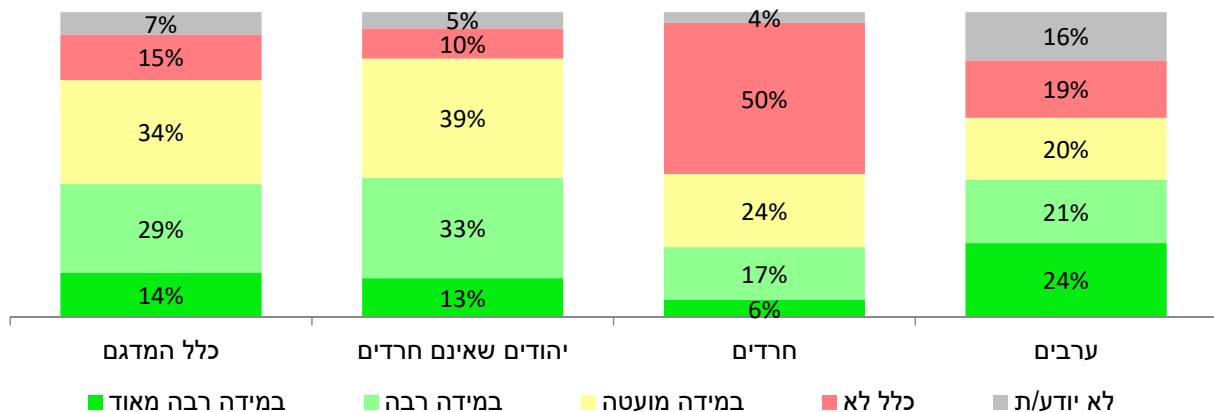
44% מהציבור בישראל מתייחסים במידה רבה עד רבה מאוד לעמדות של המפלגות בנושאי סביבה בהחלטה לאיזו מפלגה להצביע, מהם כ-29% במידה רבה וכ-14% במידה רבה מאוד. 34% מתייחסים לכך חשיבות במידה מועטה, ורק 15% לא מתייחסים לכך חשיבות כלל.

כאשר אתה מחליט עבור איזו מפלגה להצביע, באיזו מידה עמדות בנושאי הסביבה מרכזיות בעיניך?
כלל המדגם

יהודים שאינם חרדים וערבים מתייחסים יותר חשיבות לעמדות בנושאי סביבה בבואם להצביע בבחירות מחרדים (46% ו-45%, בהתאמה, מתייחסים חשיבות במידה רבה עד רבה מאוד, לעומת רק 23% מהמשיבים החרדים). רק 10% מהיהודים הלא-חרדים לא מתייחסים כלל חשיבות לנושא זה בהצבעתם, לעומת 19% מהערבים ו-50% מהחרדים.

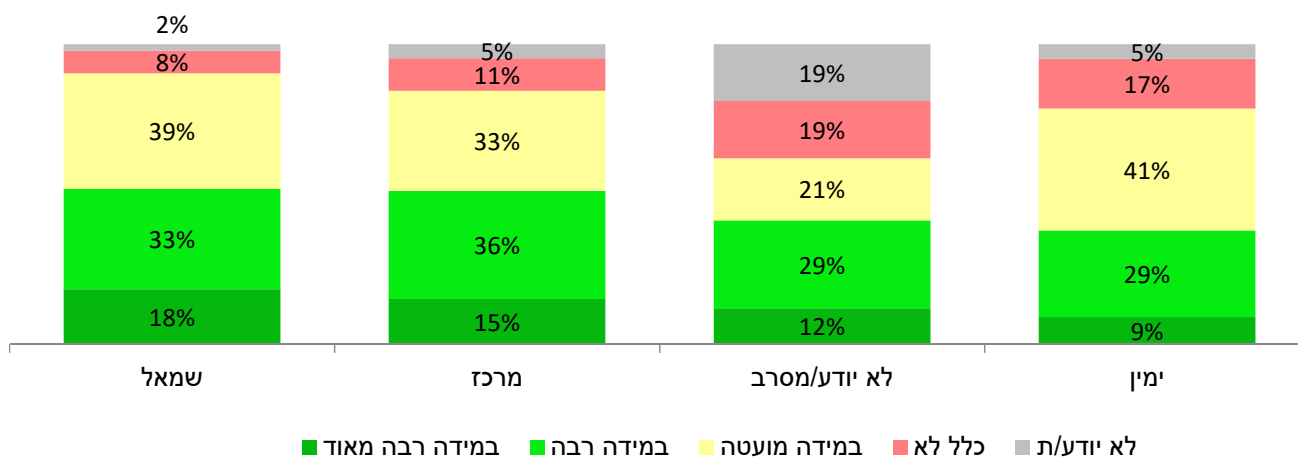
כאשר אתה מחליט עבור איזו מפלגה להצביע, באיזו מידה עמדות בנושאי הסביבה מרכזיות בעיניך?
לפי קבוצות אוכלוסייה

פילוח על פי גילאים הראה כי בני 65 ומעלה מתייחסים חשיבות גבוהה מהממוצע לנושאי סביבה בבחירתם לאיזו מפלגה להצביע (55% מהם מתייחסים לכך חשיבות במידה רבה עד רבה מאוד). מנגד, בני 35-44 מתייחסים חשיבות נמוכה מהממוצע לנושאים אלו בהצבעתם בבחירות (32% מהם בלבד מתייחסים לכך במידה רבה עד רבה מאוד). שאר קבוצות הגיל הראו שיעורים דומים לממוצע המדגם.

בפילוח על פי שיוך עצמי למחנה פוליטי: שמאל, ימין או מרכז, ניכר כי המשיבים המשייכים את עצמם למחנה השמאל או למחנה המרכז מייחסים חשיבות גבוהה מהמוצע לנושאי סביבה בבחירתם לאיזו מפלגה להצביע. בהתאם לכך, 52% מהמשיבים המשייכים את עצמם לשמאל הפוליטי, ו-51% מהמשיבים המשייכים את עצמם למרכז הפוליטי מייחסים חשיבות לנושאי סביבה במידה רבה עד רבה מאוד בהצבעתם למפלגה. לעומתם, רק 41% מהמשיבים המשייכים את עצמם לימין הפוליטי מייחסים חשיבות רבה עד רבה מאוד לנושאי סביבה בבואם להצביע, ו-38% מהמשיבים שלא ידעו או סירבו לשייך את עצמם למחנה פוליטי מוגדר.

כאשר אתה מחליט עבור איזו מפלגה להצביע, באיזו מידה עמדות בנושאי הסביבה מרכזיות בעיניך?
לפי הגדרה עצמית כשמאל/מרכז/ימין

עם זאת, יש להתייחס לתשובות אלו בזהירות, שכן כאשר בסקרים קודמים הוצגה לפני הנשאלים שאלה דומה אך בצד שיקולי סביבה התבקשו המשיבים לדרג גם שיקולים ביטחוניים, כלכליים וחברתיים – נושא הסביבה נדחק בחשיבותו לסוף הרשימה.****

****מדד הקול הישראלי, דצמבר 2020: https://www.idi.org.il/media/15513/israeli_voice_index_2012_heb-final-004.pdf